

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 23.4.2009
COM(2009) 188 final

**COMUNICARE A COMISIEI
CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU**

Punerea în aplicare a politicii europene de vecinătate în 2008

{SEC(2009) 511}
{SEC(2009) 512}
{SEC(2009) 513}
{SEC(2009) 514}
{SEC(2009) 515}
{SEC(2009) 516}
{SEC(2009) 517}
{SEC(2009) 518}
{SEC(2009) 519}
{SEC(2009) 520}
{SEC(2009) 521}
{SEC(2009) 522}
{SEC(2009) 523}

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Punerea în aplicare a politicii europene de vecinătate în 2008

1. CONTEXTUL STRATEGIC – UN AN DE CRIZE

2008 a fost un an dificil pentru punerea în aplicare a politicii europene de vecinătate (PEV). Ultimele luni ale acestuia au fost marcate de crize care ar putea crea provocări pe termen lung pentru această politică-cheie a UE. Au izbucnit două conflicte violente: războiul între Rusia și Georgia, în august 2008, și intervenția israeliană în Gaza, în decembrie 2008/ianuarie 2009. La sfârșitul anului 2008 și începutul anului 2009, partenerii estici și UE au fost afectați de întreruperi ale aprovizionării cu gaze, ca urmare a unui diferend între Ucraina și Rusia. În cele din urmă, întreaga zonă vizată de PEV, în special partea de est, a fost afectată de agravarea crizei financiare și economice mondiale. Acest context nefavorabil subliniază necesitatea unei susțineri mai active și mai concrete din partea UE pentru politica de vecinătate, în vederea promovării prosperității, stabilității și securității reciproce.

În ciuda contextului global dificil, partenerii au făcut progrese semnificative privind punerea în aplicare a PEV în mai multe domenii-cheie, care reflectă rolul acestei politici în calitate de catalizator al reformelor. Mai mulți parteneri au avansat în negocierile comerciale, în reforma fiscală și vamală, precum și în politica în domeniul concurenței. De asemenea, mediul de afaceri s-a îmbunătățit în mai multe de țări, în unele cazuri acest fenomen fiind în corelație cu rezultatele obținute în lupta împotriva corupției. Cu toate acestea, corupția rămâne o problemă importantă în mai multe țări. La nivel global, ritmul reformelor a încetinit, în special în ceea ce privește reformele democratice și normele în materie de drepturi ale omului. Prezenta comunicare oferă o imagine de ansamblu asupra acestor evoluții. De asemenea, aceasta subliniază impactul crizei financiare și economice asupra țărilor partenere și propune diverse metode prin care instrumentele PEV ar putea contribui la procesul de redresare.

Consolidarea treptată a PEV a continuat de-a lungul întregului an 2008, pe baza propunerilor formulate de Comisie în decembrie 2007¹ și, de asemenea, prin dezvoltarea a două inițiative noi: în luna iulie a fost lansată Uniunea pentru Mediterana, ca urmare a unei comunicări a Comisiei, și în luna decembrie Comisia și-a prezentat propunerea privind un Parteneriat estic ambițios. Aceste inițiative majore au continuat consolidarea PEV și au completat inițiativele existente, precum Sinergia Mării Negre.

Informații mai detaliate pot fi găsite în rapoartele intermediare de evaluare la nivel de țară și în raportul intermediar de activitate pe sectoare, care figurează în anexă. Cadrul PEV oferă o abordare obiectivă și coerentă. Rapoartele reflectă diferențele în stabilirea etapelor și a priorităților reformelor în temeiul planurilor de acțiune² convenite bilateral, precum și diversitatea între parteneri.

---

¹ COM (2007) 774: „Consolidarea Politicii europene de vecinătate”.

² PEV vizează Algeria, Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Egipt, Georgia, Israel, Iordania, Liban, Libia, Republica Moldova, Maroc, Teritoriul Palestinian Ocupat, Siria, Tunisia și Ucraina. Au fost adoptate planuri de acțiune cu doisprezece dintre parteneri, și anume toți, cu excepția Algeriei, Belarusului, Libiei și Siriei.

2. EVOLUȚII ÎN RELAȚIILE BILATERALE

Armenia a făcut progrese în punerea în aplicare a planului de acțiune al PEV. Cu toate acestea, Armenia se confruntă în continuare cu consecințele unei crize interne ulterioară alegerilor prezidențiale din februarie 2008, care a dus la declararea stării de urgență și a suscitată preocupări cu privire la respectarea normele democratice și a drepturilor omului, în special în domeniul libertății mijloacelor de informare în masă. Criza s-a produs în contextul unui progres constant în domeniul reformei, înregistrat în ultimii ani. În 2008 au avut loc evoluții importante pe calea îmbunătățirii transparenței procesului decizional guvernamental, în special în ceea ce privește cooperarea guvernului cu ONG-urile și societatea civilă, cu toate că rămân încă multe de făcut. Armenia a făcut progrese în materie de cooperare regională și dialog cu țările vecine. De asemenea, aceasta s-a aliniat în mare măsură la declarațiile de politică externă și de securitate comună (PESC) și, în general, cooperează foarte activ în aspecte legate de PESC. S-au făcut progrese în ceea ce privește reformele fiscale și vamale, serviciile financiare, politica în domeniul concurenței, politica socială și reducerea sărăciei. Armenia și-a continuat cooperarea cu UE în aspecte de natură comercială, inclusiv pregătiri pentru un eventual viitor acord de liber schimb complex și cuprinzător. Deschiderea unei delegații a Comisiei Europene la Erevan, în februarie 2008, a contribuit, de asemenea, la consolidarea relațiilor bilaterale cu Armenia.

Ca și anul trecut, **Azerbaidjan** a făcut doar progrese limitate în materie de guvernare democratică. Alegerile prezidențiale din octombrie 2008 au evidențiat o mai bună respectare a angajamentelor asumate în cadrul OSCE (Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa), dar au existat deficiențe în procesul electoral. S-au înregistrat unele progrese în domeniul sistemului judiciar, a cărui independență rămâne, cu toate acestea, un motiv de îngrijorare. Au existat evoluții negative în ceea ce privește apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Decizia din decembrie 2008 a Consiliului Național de Televiziune și Radio nu a prelungit licențele radiodifuzorilor străini pentru a transmite pe frecvențe locale, ceea ce a restricționat și mai mult pluralismul mijloacelor de informare în masă. În domeniul afacerilor, Azerbaidjan a fost evaluat de Banca Mondială ca unul dintre reformatorii frunzași la nivel mondial. Mediul macroeconomic a fost favorabil, cu o creștere economică puternică, datorată, în principal, prețurilor ridicate la petrol și gaze, în special în prima jumătate a anului 2008. Azerbaidjan a continuat negocierile privind aderarea sa la Organizația Mondială a Comerțului (OMC). S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în contextul Memorandumului de înțelegere din 2006 privind un parteneriat strategic în domeniul energiei și în consolidarea rolului Azerbaidjanului în calitate de producător de energie. Ulterior perioadei de raportare, în 2009, s-au văzut unele semne încurajatoare, în special prin ratificarea Protocolului facultativ la Convenția ONU împotriva torturii și prin retragerea acuzațiilor de calomnie împotriva unui apărător al drepturilor omului. Deschiderea unei delegații a Comisiei Europene la Baku în februarie 2008 a contribuit, de asemenea, la consolidarea relațiilor bilaterale cu Azerbaidjan.

Prin semnarea în comun a unui document, pentru prima dată din 1994, de către președinții Azerbaidjanului și Armeniei, s-a făcut un pas înainte în ceea ce privește conflictul din Nagorno-Karabakh, în ciuda faptului că predomină tensiuni puternice. UE sprijină în continuare soluționarea conflictului în cadrul grupului de la Minsk al OSCE.

Un angajament mai ferm de a pune în aplicare planul de acțiune **Egipt-UE** s-a constatat în domeniile reformelor sociale, economice și sectoriale, angajamentul fiind însă mai redus în ceea ce privește reforma politică. În domeniul drepturilor omului și libertăților fundamentale, s-au înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește drepturile femeilor și ale copiilor, în timp ce rămân multe de făcut în alte privințe. S-au realizat progrese în reforma economică, în

special în armonizarea politicii fiscale și monetare, și în liberalizarea economică generală, susținută de stabilirea unor proceduri rapide pentru tribunalele economice. S-au lansat negocieri comerciale privind liberalizarea treptată a schimburilor comerciale în sectorul serviciilor și al dreptului la stabilire și s-au încheiat negocieri comerciale referitoare la produse agricole, produse agricole prelucrate și produse pescărești. Reforma pieței și a reglementării a înregistrat progrese limitate, concentrându-se, în principal, asupra îmbunătățirii mediului de afaceri pentru IMM-uri, precum și asupra administrației vamale și capacității operaționale a acesteia. De asemenea, Egiptul a aderat la „Enterprise Europe Network” („Rețeaua întreprinderilor europene”). S-au făcut progrese în cooperarea în sectorul energetic, prin semnarea unui Memorandum de înțelegere Egipt-UE privind un parteneriat strategic în domeniul energiei. În sectorul ocupării forței de muncă și al afacerilor sociale se pot observa progrese limitate privind legislația muncii. Se pot constata progrese semnificative în promovarea accesului la învățământul primar. De asemenea, s-au raportat progrese în reforma sectorului sanitar, printre care accesul la asistență medicală primară și introducerea asigurării de sănătate pentru întreaga populație. În cadrul celei de-a patra reuniuni a Consiliului de asociere UE-Egipt, din aprilie 2008, acesta din urmă a prezentat propuneri pentru consolidarea relațiilor cu UE.

În **Georgia**, punerea în aplicare a planului de acțiune al PEV a fost serios afectată de evenimente excepționale. În cursul anului 2008, Rusia a luat mai multe măsuri unilaterale care vizau consolidarea relațiilor sale cu regiunile separatiste ale Georgiei, Abhazia și Oseția de Sud, în special sporindu-și prezența militară. O serie de incidente militare și provocări au culminat, în august 2008, cu izbucnirea unui conflict armat cu Rusia pentru controlul asupra Oseției de Sud, care a provocat sute de victime, deplasarea a aproximativ 192 000 de persoane și daune ecologice importante, lăsând 7 000 de soldați ruși pe teritoriul georgian. Recunoașterea ulterioară de către Rusia a independenței autoprocimate a celor două entități separatiste a violat suveranitatea Georgiei și a complicat soluționarea pașnică și durabilă a conflictelor. Un acord de încetare a focului a fost încheiat cu ajutorul UE, iar Consiliul European a exprimat un sprijin ferm pentru integritatea teritorială a Georgiei. În același timp, două tururi de alegeri anticipate contestate au evidențiat nevoia de a da un nou impuls reformelor democratice și de încuraja pluralismul politic, în conformitate cu agenda ambițioasă de reforme care a fost urmărită de la „revoluția trandafirilor”. În ciuda acestui context dificil, Georgia a făcut unele progrese în punerea în aplicare a planului de acțiune al PEV, cu rezultate semnificative în lupta împotriva corupției, facilitarea accesului la justiție, îmbunătățirea climatului de afaceri și de investiții, precum și ameliorarea administrației vamale. Măsuri concrete sunt necesare în ceea ce privește legislația muncii, drepturile la locul de muncă și dialogul social. Georgia a continuat cooperarea cu UE privind aspectele de natură comercială, inclusiv pregătiri pentru un posibil acord de liber schimb complex și cuprinzător. De asemenea, Georgia a continuat cooperarea în spațiul de justiție, securitate și libertate, ca bază pentru negocierile UE-Georgia privind acordurile de facilitare a eliberării vizelor și de readmisie.

Ca urmare a cererii formulate de **Israel** de a îmbunătăți relațiile bilaterale, cooperarea pe baza actualului plan de acțiune a fost extinsă în aprilie 2008. Aceasta a oferit mai mult timp pentru a discuta conținutul unui nou document. Israel a făcut progrese în ceea ce privește numeroase priorități ale planului de acțiune. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a remedia extinderea decalajului dintre bogați și săraci și pentru a îmbunătăți situația minorității arabe, prin luarea de măsuri adecvate privind ocuparea forței de muncă, drepturile femeilor, incluziunea socială, educația și administrația publică. S-au lansat negocieri comerciale privind liberalizarea treptată a schimburilor comerciale în sectorul serviciilor și dreptul la stabilire și s-au încheiat negocieri comerciale referitoare la produse agricole, produse agricole prelucrate

și produse pescărești. În cazul transportului, Comunitatea Europeană și Israelul au semnat un acord orizontal privind aviația și au inițiat negocieri referitoare la un acord global privind aviația. De asemenea, Comisia Europeană și Israelul au semnat o declarație comună privind cooperarea și dialogul în materie de educație și formare și, în aprilie 2008, un protocol privind principiile generale care reglementează participarea Israelului la programele comunitare.

Orice revizuire a relațiilor bilaterale UE-Israel, inclusiv în contextul planului de acțiune al PEV, trebuie să ia în considerare conflictul israelo-arab care persistă și evoluțiile politice globale din Orientul Mijlociu. Extinderea continuă, și chiar accelerată, a coloniilor în 2008 a avut un impact negativ atât asupra procesului de pace, cât și a accesului și a deplasării populației palestinienilor și asupra economiei. La aceasta s-a adăugat lipsa progreselor în ceea ce privește mai multe angajamente asumate în cadrul planului de acțiune, precum facilitarea schimburilor comerciale palestinienilor. Demolarea locuințelor palestinienilor fără autorizație de construire în zona C a Cisiordaniei (care include zone sub control israelian exclusiv) a fost reluată în ultimul trimestru al anului 2008, după un moratoriu *de facto* de șase luni. Lansarea operațiunii „Cast Lead” în Gaza, la sfârșitul perioadei de raportare, a agravat contextul politic și a deteriorat considerabil situația populației palestinienilor, care era deja săracă anterior blocadei totale a Fâșiei Gaza.

Iordania este un partener PEV activ și constructiv. S-au înregistrat progrese în materie de reformă a penitenciarelor, transparență și luptă împotriva corupției. Cu toate acestea, nu s-au observat evoluții semnificative în ceea ce privește independența sistemului judiciar sau libertatea de asociere. S-au făcut progrese satisfăcătoare pe calea liberalizării economiei și a creșterii concurenței, în sectoare precum comunicațiile electronice și energia, și în ceea ce privește guvernarea în materie de mediu. Dispoziții legislative suplimentare sunt necesare pentru a îmbunătăți mediul de afaceri. Cu toate acestea, în ceea ce privește agenda comercială s-au făcut progrese limitate. În plus, nu a fost încă pusă în aplicare o strategie globală de reducere a sărăciei, iar decalajul dintre bogați și săraci s-a extins. În noiembrie 2008, Iordania și-a exprimat dorința de a intensifica din punct de vedere calitativ și cantitativ schimburile politice cu UE, privind o gamă largă de provocări comune în domeniul politic și al securității.

După încheierea conflictului militar între Israel și Hezbollah, în 2006, **Libanul** a cunoscut o lungă perioadă de impas politic. În mai 2008, facțiunile rivale au ajuns în cele din urmă la un acord, care a pus capăt unei crize de 18 luni. În iulie 2008, s-a format un guvern de uniune națională. Situația politică dificilă de-a lungul întregului an a încetinit punerea în aplicare a planului de acțiune. În ciuda îmbunătățirilor pe plan instituțional, un impas legislativ a făcut ca nicio propunere legislativă să nu poată fi dezbătută. Mai multe reforme (inclusiv ale politicii în domeniul concurenței și TVA-ului) au fost aprobate de Consiliul de Miniștri, dar nu au putut fi puse în aplicare. Progresele în alte domenii (drepturile omului, reforma sistemului judiciar, reforma sectorului social, reformele normative și administrative) au fost, de asemenea, lente. Această situație a avut un impact asupra situației sociale, economice și politice globale a țării și asupra dialogului în cadrul PEV. Primul pas către normalizarea relațiilor cu Siria a fost făcut în octombrie 2008, prin stabilirea de relații diplomatice. Activitatea Comisiei internaționale independente de anchetă a continuat pe durata perioadei de raportare. Comisia Europeană a susținut crearea unui Tribunal Special pentru Liban, la Haga.

Republica Moldova (denumită în continuare „Moldova”) a făcut progrese în mai multe domenii ale planului de acțiune al PEV, prin continuarea reformei sistemului judiciar, publicarea rapoartelor Comitetului european pentru prevenirea torturii și cooperarea pozitivă cu Misiunea UE de asistență la frontieră (EUBAM). De asemenea, Moldova a continuat să coopereze cu UE în toate problemele legate de eforturile de soluționare a conflictului din

Transnistria, inclusiv în ceea ce privește măsurile menite să instaureze un climat de încredere, orientate spre îmbunătățirea dialogului între comunități, și a asigurat o punere corectă în aplicare a condițiilor pentru a beneficia de preferințele comerciale autonome ale UE. A fost semnat un parteneriat pentru mobilitate între UE și Moldova. În noiembrie 2008, s-au lansat negocieri privind aderarea Moldovei la Tratatul de instituire a Comunității Energetice, reflectând progrese importante în reforma sectorului energetic. Cu toate acestea, progresele au fost inexistente sau limitate în cazul anumitor priorități-cheie, precum respectarea drepturilor omului, inclusiv libertatea de exprimare. Același lucru este valabil referitor la aspecte legate de piață și reglementare, punerea în aplicare a strategiilor naționale împotriva corupției, a drogurilor și a traficului de ființe umane, și în sectoare precum transportul. Adoptarea legii electorale modificate reprezintă un regres. Alegerile, care au avut loc în 2009, vor face obiectul unui raport anul viitor.

Marocul continuă să fie un partener activ și constructiv în cadrul PEV și a făcut progrese în numeroase domenii incluse în planul de acțiune. Cu toate că reformele pentru a promova democrația și drepturile omului ar putea fi mai ambițioase, s-au înregistrat progrese, de exemplu adoptarea unui nou cod electoral care consolidează participarea femeilor, măsurile de luptă împotriva corupției și aderarea la convențiile ONU. Cu toate acestea, deficiențele care persistă în funcționarea sistemului judiciar prezintă un risc pentru reformele care au fost lansate. Obstacolele în calea libertății presei persistă. Dialogul cu UE în anumite sectoare sensibile s-a intensificat în continuare, în special privind lupta împotriva criminalității organizate și cooperarea în probleme de gestionare a frontierelor. Negocierile privind un acord de readmisie nu au progresat conform așteptărilor. S-au înregistrat progrese în negocierile privind liberalizarea treptată a schimburilor comerciale în sectorul serviciilor și dreptul la stabilire, precum și în negocierile referitoare la produse agricole, produse agricole prelucrate, pește și produse pescărești. Guvernul format în urma alegerilor din 2007 a inițiat treptat mai multe reforme economice structurale, în ciuda unui climat economic nefavorabil. În termeni de politici sociale, există semne de ameliorare: proporția populației care trăiește sub pragul de sărăcie a scăzut ușor, bugetele alocate educației și sănătății au crescut și infrastructura de aprovizionare cu apă și de canalizare a fost îmbunătățită semnificativ. Cu toate acestea, munca prestată de copii persistă și șomajul în rândul tinerilor rămâne un fapt îngrijorător. În cadrul reuniunii Consiliului de asociere din octombrie 2008, Marocul și UE au adoptat un document comun, pregătit de grupul de lucru *ad hoc*, referitor la consolidarea relațiilor bilaterale sub forma unei „foi de parcurs privind un statut avansat”, care va fi pusă în aplicare în anii următori. Grupul de lucru va prezenta un raport în cadrul următoarei reuniuni a Consiliului de asociere.

În anul 2008, **Autoritatea Palestiniană** a înregistrat unele progrese în mai multe domenii incluse în planul de acțiune; de asemenea, aceasta a luat măsuri credibile pentru a pune în aplicare „Planul palestinian de reformă și dezvoltare”. Cele mai semnificative progrese au fost cele privind consolidarea bugetară și reforma sectorului de securitate. În sfera economică, în Gaza s-a observat un regres spectaculos în dezvoltarea sectorului privat, în condițiile în care doar ajutorul umanitar minim a fost autorizat să depășească linia punctelor de trecere, fiind singura excepție în contextul unei blocade complete. De asemenea, dezvoltarea economică în Cisordania a fost puternic obstructionată de continuarea ocupației israeliene și de menținerea restricțiilor privind circulația și accesul. În consecință, creșterea economică globală în teritoriul palestinian ocupat a rămas modestă (sub 2%) și net inferioară creșterii demografice, în ciuda unei injecții masive de fonduri provenite de la donatori. De asemenea, reforma politică și construcția instituțională au stagnat, ca urmare a separării Cisordaniei de Gaza. Mai multe încercări de reconciliere între facțiuni au eșuat și au dus la deteriorarea situației în

domeniul drepturilor omului, în ambele părți ale teritoriului. Activitatea legislativă a fost limitată, întrucât Consiliul Legislativ Palestinian nu s-a putut întruni.

Anul s-a încheiat cu unul dintre cele mai grave capitole ale conflictului israeliano-palestinian. Totuși, acesta va fi prezentat mai în detaliu în cadrul viitorului raport intermediar de activitate.

În general, **Tunisia** a participat activ la PEV. În domeniul democrației și al drepturilor omului, dialogul în cadrul subcomitetului relevant a fost dezvoltat în continuare, dar, la fața locului, persistă provocări în punerea în aplicare a obiectivelor convenite, în special privind libertatea de asociere și de expresie. Reforma sistemului judiciar este necesară pentru a consolida statul de drept, un element care va fi esențial pentru apropierea cu adevărat a Tunisiei de UE. Dialogul care a fost inițiat în cadrul subcomitetului privind justiția și securitatea ar trebui să deschidă calea pentru o cooperare mai strânsă în lupta împotriva terorismului și a criminalității organizate, în gestionarea frontierelor și în probleme de migrație. S-au înregistrat progrese semnificative în reformele economice și normative, care au avut drept consecință o creștere semnificativă a economiei tunisiene și a schimburilor comerciale cu UE. Întrucât Tunisia și-a continuat eforturile în domeniul politicii sociale, rezultatele în ceea ce privește asistența medicală, școlarizarea, lupta împotriva sărăciei și protecția drepturilor femeilor sunt încurajatoare, dar mai sunt încă multe de făcut. Tunisia este primul partener din regiune care a intrat într-o zonă a liberului schimb pentru produsele industriale, la 1 ianuarie 2008, cu doi ani în avans față de data stabilită inițial. De asemenea, este și prima țară care a finalizat negocierile privind un mecanism de soluționare a diferendelor în cadrul Acordului de asociere și a parafat protocolul în iulie 2008. Au început negocieri privind liberalizarea treptată a schimburilor comerciale în sectorul serviciilor, privind dreptul la stabilire, precum și privind comerțul de produse agricole, produse agricole prelucrate, pește și produse pescărești. În cadrul reuniunii Consiliului de asociere din luna noiembrie, Tunisia și-a exprimat interesul pentru un parteneriat consolidat, în același spirit precum statutul avansat cu Marocul. UE și-a exprimat disponibilitatea de a lucra activ în acest sens.

Ucraina a făcut progrese în numeroase domenii incluse în planul de acțiune. Cu toate acestea, ritmul reformelor a încetinit, ca o consecință a instabilității politice interne continue și, în a doua parte a anului, a agravării crizei financiare și economice mondiale. Progresele Ucrainei au fost inexistente sau doar limitate în punerea în aplicare a unor măsuri esențiale de reformă politică, inclusiv reformă constituțională și juridică, și în combaterea corupției. Pe parcursul perioadei de raportare, principalele realizări au fost aderarea Ucrainei la Organizația Mondială a Comerțului (OMC), în mai 2008, progresele satisfăcătoare în negocierile privind Acordul de asociere UE-Ucraina, inclusiv aspectele conexe unui zone a liberului schimb profundă și cuprinzătoare, lansarea în luna octombrie a unui dialog în materie de vize, în scopul stabilirii unui regim de călătorie fără vize, ca o perspectivă pe termen lung, și continuarea cooperării pozitive cu Misiunea UE de asistență la frontieră (EUBAM). Cooperarea privind aspectele legate de PESC a fost, de asemenea, pozitivă, Ucraina aliniindu-se la aproape toate pozițiile din cadrul PESC care erau deschise în acest sens. În decembrie 2008, Ucraina și serviciile Comisiei au semnat un nou acord administrativ privind o cooperare mai strânsă în domeniul protecției civile. În luna noiembrie, au fost lansate negocieri privind aderarea acestei țări la Tratatul de instituire a Comunității Energiei. Cooperarea în domeniul energiei a fost consolidată în continuare în contextul Memorandumului de înțelegere privind energia.

Relațiile cu alte țări vizate de PEV au evoluat pozitiv în decursul anului 2008. O foaie de parcurs pentru punerea în aplicare a Acordului de asociere cu **Algeria** a fost convenită de

către Comitetul de asociere în luna septembrie. Ca urmare a eliberării ultimilor deținuților politici, interdicția de acordarea a vizelor pentru unii membri ai guvernului din **Belarus** a fost suspendată pentru o perioadă de 6 luni. Negocierile privind un acord-cadru cu **Libia** au început în noiembrie 2008 și un Acord de asociere actualizat cu **Siria** a fost parafat în decembrie 2008.

3. NOI CADRE PENTRU CONSOLIDAREA PEV

În 2008, Uniunea Europeană a continuat să își consolideze în mod substanțial relațiile cu vecinii prin noile cadre care au completat relațiile bilaterale diferențiate. În egală măsură, continuarea punerii în aplicare a strategiei comune Africa-UE, care include cinci din țările vizate de PEV, contribuie la aceleași obiective prin intermediul parteneriatele sale axate pe rezultate și specializate.

Uniunea pentru Mediterana: către un parteneriat mai vizibil

În cadrul reuniunii la nivel înalt de la Paris, din iulie 2008, s-a lansat *Uniunea pentru Mediterana* (UpM), care are ca obiective o nouă impulsie a relațiilor fundamentale ale UE cu partenerii săi mediteraneeni, asigurarea unei implicări sporite, accentuarea caracterului practic și a vizibilității acestor relații prin intermediul proiectelor regionale și subregionale, pe baza rezultatelor Procesului de la Barcelona. În ceea ce privește structura detaliată, UpM³ a propus înființarea unui secretariat axat pe proiecte. În cadrul reuniunii ministeriale a UpM, din luna noiembrie, s-a stabilit sediul (Barcelona) și s-a ajuns la un acord privind participarea Ligii Statelor Arabe la toate reuniunile și la toate nivelurile. De asemenea, s-a convenit înființarea unui birou de legătură UE-Liga Arabă în Malta.

Din prima serie de proiecte care vor fi dezvoltate în cadrul acestei inițiative fac parte depoluarea Mării Mediterane, crearea de autostrăzi maritime și terestre, inițiative de protecție civilă pentru a combate catastrofele naturale și cele provocate de om, un plan mediteranean privind energia solară, inaugurarea unei universități euro-mediteraneene în Slovenia și Inițiativa mediteraneană de dezvoltare a întreprinderilor, care vizează microîntreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii.

Sinergia Mării Negre: primul an de punere în aplicare⁴

O reuniune a miniștrilor de externe a avut loc la Kiev, în februarie 2008. Declarația comună adoptată identifică domeniile care necesită luarea de măsuri la nivel regional, printre care energie, transport, comunicații, schimburi comerciale, mediu, politică maritimă, pescuit, migrație, aplicarea legii și lupta împotriva criminalității organizate.

ONG-urile, de asemenea, au fost foarte interesate de Sinergia Mării Negre. Primul dintr-o serie de seminare ale societății civile pe teme de drepturi ale omului, organizate în cadrul Sinergiei Mării Negre, a avut loc în luna mai 2008, în Republica Moldova. A fost creată o platformă de cooperare privind migrația.

Comisia a lansat discuții preliminare cu țările din regiune referitor la extinderea rețelelor de transport transeuropene și o reuniune ministerială privind transportul a avut loc la Baku, în

³ COM(2008) 319 - Comunicare a Comisiei către Consiliu și Parlamentul European - Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana (Comunicarea UpM).

⁴ COM(2008) 391 - Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European - Raport privind primul an de punere în aplicare a Sinergiei Mării Negre.

decembrie 2008. Comisia a sporit atenția pe care o acordă siguranței și securității maritime și a început să pună în aplicare conceptul de „autostrăzi ale mării” în Marea Neagră. De asemenea, au început lucrările în vederea extinderii spațiului aerian comun la țările de la Marea Neagră. Comisia a inițiat pregătirile pentru aderarea Comunității Europene la Convenția privind protecția Mării Negre împotriva poluării (Convenția de la București). Bulgaria și România au prezentat propuneri oficiale de modificare a convenției, pentru a permite Comunității Europene să devină parte la aceasta.

Propunerea pentru un Parteneriat estic⁵

În decembrie 2008, Comisia Europeană a înaintat o propunere pentru un Parteneriat estic, ca răspuns la interesul strategic al Uniunii Europene în asigurarea stabilității, a unei mai bune guvernante și a dezvoltării economice la frontierele sale estice, la nevoia de a ajuta partenerii Uniunii Europene să își consolideze statalitatea și suveranitatea, inclusiv prin reforme democratice, și la alegerea declarată a acestora de a-și intensifica relațiile cu UE. În această propunere, Comisia a făcut o distincție față de cooperarea regională inițiată în cadrul Sinergiei Mării Negre, pentru a obține complementaritate maximă cu aceasta din urmă, care tocmai intră în faza sa operațională.

Comunicarea privind Parteneriatul estic conține un set ambițios de propuneri de politică în scopul consolidării relațiilor cu țările din Europa de Est și din Caucazul de Sud, pentru a înainta în domeniul asocierii politice, a continua integrarea economică și a promova treptat mobilitatea, având ca obiectiv pe termen lung liberalizarea totală a vizelor. Parteneriatul ar avea atât o dimensiune bilaterală, cât și una multilaterală. La nivel multilateral, acesta ar introduce „platforme de cooperare” în următoarele domenii: democrație, bună guvernantă și stabilitate; integrare economică și convergență cu politicile UE; securitate energetică; contacte interumane. Consiliul European a salutat aceste propuneri în martie 2009.

Parteneriatul estic va fi lansat în cadrul reuniunii la nivel înalt din data de 7 mai 2009 și va fi structurat pe reuniuni anuale ale miniștrilor de externe și reuniuni la nivel înalt din doi în doi ani. Primele reuniuni ale platformelor tematice sunt prevăzute la scurt timp după lansare.

4. IMPACTUL CRIZEI FINANCIARE ȘI ECONOMICE MONDIALE

Criza financiară mondială a afectat economiile reale ale partenerilor în diferite grade.

Până în prezent, țările vecine din est au fost afectate mai puternic de modificarea condițiilor economice mondiale. Aceste țări, a căror creștere susținută din anii anteriori a fost determinată în special de intrările de capital străin (sub formă de investiții străine directe, credite bancare sau, în unele cazuri, de transferuri de fonduri), sunt afectate în prezent de epuizarea lichidităților de pe piețele internaționale de capital și de credit. Pentru mai multe țări din regiune, colapsului financiar i s-a adăugat scăderea considerabilă a prețurilor la produsele de bază pentru export, de care acestea depind în foarte mare măsură: energie, metale și produse agricole. Este probabil ca impactul social să accentueze riscurile de vulnerabilități sporite și sărăcie, ceea ce va face ca răspunsurile și reformele sociale să fie mai urgente și mai dificile.

---

⁵ COM(2008) 823 – Comunicare a Comisiei către Consiliu și Parlamentul European – Parteneriatul estic.

În ultima parte a anului 2008, cea mai mare economie din vecinătatea estică, Ucraina, a suferit o încetinire puternică a creșterii economice: condițiile comerciale, odată cu scăderea prețurilor de export la oțel și criza financiară mondială, au evidențiat vulnerabilitatea sectorului bancar și corporativ în perspectiva încetării finanțării externe. PIB-ul real a scăzut semnificativ, făcând ca creșterea economică globală să coboare la aproximativ 2,5% pentru întregul an. De asemenea, încetinirea economică a Ucrainei, care se preconizează că va continua în 2009, a afectat negativ țările pentru care aceasta este un important partener comercial, precum Moldova și Belarus.

Autoritățile ucrainene au convenit rapid asupra unui acord stand-by cu FMI, în valoare de aproximativ 12,8 milioane EUR, în cadrul unui program global de stabilizare economică. Prima tranșă a fost plătită, în prezent desfășurându-se discuții cu privire la punerea în aplicare a condițiilor FMI pentru a doua tranșă. În 2008, datoria publică și datoria garantată public a Ucrainei rămân la un nivel acceptabil. Principala preocupare este refinanțarea datoriei externe pe termen scurt din domeniul bancar și corporativ. Cadrul legislativ pentru soluționarea situației băncilor a fost modificat în cadrul legislației anti-criză din noiembrie 2008; punerea în aplicare a acestei legislații este o prioritate esențială pentru autorități în 2009, astfel încât băncile viabile să poată continua să acorde împrumuturi și, în consecință, să susțină reluarea creșterii economice.

Ucraina nu a fost singura țară din regiune care a obținut sprijin financiar din partea instituțiilor Bretton-Woods. FMI a încheiat deja acorduri de finanțare cu Georgia, Belarus și Armenia. Este probabil ca Moldova să semneze și ea un astfel de acord în cursul acestui an.

În regiunea mediteraneeană, integrarea internațională redusă a sectorului financiar și politicile de credit prudente, la care se adaugă dependența relativ scăzută de fluxurile financiare externe, au ferit în mare măsură instituțiile financiare de consecințele crizei creditelor subprime și de supraîndatorare. Băncile naționale nu au fost afectate de criza globală a creditelor și au menținut fluxul acestora în economie, chiar dacă accesul limitat la finanțarea externă este o constrângere pentru viitoarea creștere a creditelor și consolidarea intermedierei financiare.

Cu toate acestea, în întreaga zonă vizată de PEV, criza financiară și economică mondială amenință în 2009 unele sectoare-cheie ale economiei, precum transferurile de fonduri, industriile orientate către export, turismul și construcțiile. Perspectiva unei creșteri economice europene reduse, în special, implică riscuri semnificative, deoarece UE este principala piață de export și utilizează o mare parte din lucrătorii expatriați care sunt o sursă a transferurilor de fonduri. De asemenea, este probabil ca exporturile să fie afectate de concurența din partea țărilor cu salarii mai mici. Este posibil ca investițiile interne să fie afectate de încetinirea europeană. De asemenea, este probabil să fie afectat volumul investițiilor străine directe, întrucât întreprinderile europene ar putea hotărî să amâne investițiile. Epuizarea lichidităților din sectorul bancar în țările dezvoltate ar putea constitui un obstacol în calea procesului de privatizare din țările partenere. IMM-urile ar putea să întâmpine și mai multe dificultăți în obținerea unei finanțări, ceea ce ar putea afecta considerabil activitățile economice ale acestora. O extindere a crizei în rândul țărilor din vecinătatea UE ar agrava șomajul deja ridicat în special în rândul tinerilor și ar reprezenta o altă provocare pentru ocuparea forței de muncă și reformele sociale.

Într-o situație de criză economică, prioritățile planurilor de acțiune ale PEV privind schimburile comerciale și aspecte aferente schimburilor comerciale au devenit mai importante ca niciodată. Procesul de integrare economică regională în cadrul politicii de vecinătate trebuie, de asemenea, continuat.

Ca un răspuns rapid la reuniunea la nivel înalt G20 de la Londra, Comisia a prezentat, într-o comunicare recentă⁶, măsuri în timp util, concentrate și coordonate care trebuie luate în acest an de către UE în ansamblul său, în vederea susținerii țărilor partenere în eforturile lor de a face față impactului crizei financiare mondiale. Ținând seama de aceasta, Comisia Europeană va accelera, *inter alia*, evaluarea intermediară a programelor sale de asistență externă în 2009 și 2010, în vederea reflectării noilor nevoi și priorități.

5. CONCLUZII

Un parteneriat extins bazat pe interdependență reciprocă

Astfel, în general, relațiile UE cu vecinii săi au continuat să se intensifice, în ciuda contextului internațional dificil. Această tendință se reflectă atât în progresul general făcut de „frunțașii” PEV, identificați în comunicarea din 2008, cât și în evoluțiile celorlalte țări, inclusiv acelea care, în prezent, nu participă pe deplin la această politică. Tendința se reflectă, deopotrivă, în profunzimea relațiilor bilaterale și în extinderea rețelei de inițiative multilaterale. Crizele din 2008 și provocările care persistă în țările partenere nu au făcut decât să consolideze justificarea strategică a unei PEV intensificate, care să furnizeze sprijin concret și credibil, pentru a genera securitate și prosperitate reciprocă.

Mai multe țări au solicitat ca aceste evoluții să se reflecte într-o intensificare oficială a relațiilor lor cu UE. Acest fapt demonstrează forța de atracție a PEV și inițiativele pozitive care au rezultat dintr-o politică bazată pe performanță și diferențiată. O astfel de intensificare ar instituționaliza și ar spori schimburile politice, ar intensifica participarea țării la spațiul economic al UE și ar contribui la o mai bună integrare, în diferite domenii de politică. Comisia consideră că UE ar trebui să fie deschisă la astfel de solicitări, în special pentru a susține ritmul reformelor în țările candidate. Intensificarea oficială s-ar baza pe un angajament în favoarea unor valori și interese comune, atunci când punerea în aplicare a planului de acțiune demonstrează ambiția partenerului respectiv de a merge mai departe, mai ales în ceea ce privește practicile democratice, respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și statul de drept.

Abordarea provocărilor guvernantei și ale economiei

Setul de instrumente ale UE pentru punerea în aplicare a PEV a devenit din ce în ce mai complex. Continuând totodată să urmeze o politică diferențiată, adaptată situației fiecărui partener, Comisia se va asigura că abordările de succes și instrumentele dezvoltate pentru o țară sau regiune vor fi utilizate din nou, după caz, în alte zone din vecinătate. În special, mai multe propuneri prezentate în Comunicarea privind Parteneriatul estic, precum o abordare globală mai fermă a politicilor de construcție instituțională sau a politicilor naționale care susțin coeziunea socială și economică, ar putea fi luate, de asemenea, în considerare pentru a sprijini relațiile cu vecinii din sud ai Uniunii Europene.

Susținerea financiară care însoțește reformele partenerilor trebuie, de asemenea, să fie adaptată la noile priorități care rezultă din provocările cu care se confruntă politica de vecinătate. Propunerile Comisiei pentru programarea IPEV pentru perioada 2011-2013 vor reflecta în mod corespunzător acest lucru.

---

⁶ COM (2009) 160, 8.4.2009: Ajutarea țărilor în curs de dezvoltare pentru a face față crizei.

Lipsa generală a progreselor în materie de guvernare, observată în 2008, subliniază nevoia ca UE și partenerii săi să își intensifice eforturile, deopotrivă prin dialog politic intensificat și prin asistență specifică, inclusiv Facilitatea pentru guvernare, care rămâne o inițiativă politică importantă. Comisia va lua o decizie privind viitoarele alocări în cadrul acestei facilități, luând în considerare analiza expusă în prezenta comunicare și rapoartele de țară anexate.

În timp ce criza financiară și economică mondială care se agravează subliniază nevoia ca țările partenere să mențină ritmul reformelor economice și să se abțină de la măsuri protecționiste și de denaturare a schimburilor comerciale, aceasta necesită, totodată, și un sprijin concret din partea UE. În această privință, Comisia propune următoarele:

- să asigure, în contactele sale regulate cu partenerii, un dialog intens privind răspunsul la criza financiară și consecințele economice și sociale ale acesteia și, în special, privind modalitatea de a amortiza impactul asupra celor mai vulnerabili, promovând, totodată, în continuare condiții de muncă decente și asigurând o dezvoltare economică și socială durabilă;
- să contribuie la soluționarea problemelor de lichiditate pe termen scurt, provocate de criza financiară, prin mobilizarea în continuare a împrumuturilor de asistență macro-financiară comunitară, sub forma împrumuturilor acordate în cooperare cu Fondul Monetar Internațional și în conformitate cu condițiile programului FMI; în cazul în care alte mijloace de aprovizionare a fondului de garantare pentru acțiuni externe se dovedesc a fi insuficiente pentru satisfacerea nevoilor, s-ar putea lua în considerare să se rezerve o parte din finanțarea viitoare a IPEV. În plus, Comisia solicită statelor membre să ia în considerare acordarea de asistență macro-economică bilaterală țărilor PEV, în mod similar, în coordonare cu FMI;
- să consolideze mediul de reglementare al sectorului financiar și al instituțiilor pentru a putea asigura controlul adecvat asupra piețelor financiare (bănci centrale, autorități de control în sectorul financiar și bancar, comisii de control bursier etc.), prin intermediul asistenței tehnice și, după caz, al programelor de înfrățire, în următorii doi ani. În cadrul acestui ajutor suplimentar, va fi analizată, de asemenea, posibilitatea ca Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale Eurosistemului să extindă în continuare programele de asistență tehnică la băncile centrale ale țărilor partenere;
- să încurajeze BEI și BERD să-și accelereze operațiunile de creditare, inclusiv pentru țările vecine din est;
- să atenueze impactul crizei economice prin susținerea schimburilor comerciale și a investițiilor. Aceasta poate include acordarea de prioritate Facilității pentru IMM-uri prevăzută în cadrul Parteneriatului estic să beneficieze de prioritate și, în cazul în care sunt disponibile fonduri suplimentare, furnizarea unei contribuții suplimentare către Facilitatea euro-mediteraneană pentru investiții și parteneriat (FEMIP) și/sau Facilitatea de investiții pentru vecinătate (FIV).